Stowarzyszenie Wsparcia Obywatelskiego

BIULETYN INFORMACYJNY STOWARZYSZENIA WSPARCIA OBYWATELSKIEGO NR 9/2019 WRZESIEŃ 2019

Spis treści

1. ZAWARCIE MAŁŻEŃSTWA PRZEZ PEŁNOMOCNIKA 2
2. ROSZCZENIE O ZWROT KOSZTÓW NAJMU POJAZDU ZASTĘPCZEGO 4
3. DOBROWOLNE PODDANIE SIĘ ODPOWIEDZIALNOŚCI NA GRUNCIE KODEKSU KARNEGO SKARBOWEGO 8
4. BEZPODSTAWNE WZBOGACENIE JAKO ŹRÓDŁO ZOBOWIĄZANIA . 10
5. UBEZPIECZENIE OC ROLNIKA..... 12
6. USTAWOWY USTRÓJ WSPÓLNOŚCI MAJĄTKOWEJ MAŁŻEŃSKIEJ 15

1. ZAWARCIE MAŁŻEŃSTWA PRZEZ PEŁNOMOCNIKA

Zgodnie z przepisami regulującymi zawarcie związku małżeńskiego czy to w formie cywilnej, czy też wyznaniowej zachodzi obowiązek jednoczesnej obecności nupturientów. Wyjątek w tej regulacji wprowadza art. 6 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego. Zgodnie z powyższą regulacją z ważnych powodów sąd może zezwolić, żeby oświadczenie o wstąpieniu w związek małżeński lub oświadczenie zostało złożone przez pełnomocnika.

POSZCZEGÓLNE PRZESŁANKI

Pierwszą z przesłanek warunkujących dopuszczenie pełnomocnika do złożenia oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński jest występowanie ważnych powodów po stronie jednego z nupturientów. Powyższa przesłanka ma ogólny charakter i nie została przez ustawodawcę doprecyzowana, dlatego też jej zaistnienie lub też nie uzależnione jest od określonego stanu faktycznego. Warto przytoczyć postanowienie sądu najwyższego zgodnie z którym: jeżeli jeden z przyszłych małżonków zamieszkuje stale w innym kraju, i to bardzo odległym, tak że przyjazd do polski w celu zawarcia małżeństwa byłby połączony ze znacznymi trudnościami i kosztami, to okoliczność ta sama przez się może być uznawana za ważny powód udzielenia zezwolenia przewidzianego w art. 6 § 1 k.r.o (postanowienie sądu najwyższego z dnia 3 stycznia 1969 r., iii crn 349/68). Jednocześnie należy wskazać, iż zawarcie małżeństwa przez pełnomocnika nie może być próbą ominięcia przepisów o fikcyjnych małżeństwach. Ważne jest aby sąd rozpoznający sprawę właściwie rozważył czy w danym stanie faktycznym jest szansa na powstanie w stosunkowo niedługim czasie więzi małżeńskich. Zaistnienie ważnych powodów powinno mieć charakter nie tylko subiektywny- leżący po stronie przyszłych małżonków ale także obiektywny- zgodny z zasadami współżycia społecznego.

Kolejną przesłanką zawarcia małżeństwa przez pełnomocnika jest złożenie wniosku o udzielenie zezwolenia przez sąd na zawarcie małżeństwa przez pełnomocnika. Z takim wnioskiem może wystąpić jedynie osoba która zamierza udzielić pełnomocnictwa a więc to prawdopodobnie po jej stronie zachodzi przesłanka ważnych powodów. Z kolei nie jest uprawniony do wystąpienia z stosownym wnioskiem pełnomocnik, jak również osoba, z którą ma być zawarty związek małżeński przez pełnomocnika (postanowienie sądu najwyższego z dnia 16 listopada 1971 r., iii crn 354/7). Zarówno udzielić pełnomocnictwa jak i wystąpić do sądu ze stosownym wnioskiem może jedynie osoba która może zawrzeć związek małżeński, tj. Która ukończyła 18 lat oraz co do której nie zachodzą przesłanki wyłączające zawarcie małżeństwa określone w kodeksie rodzinnym i opiekuńczym. Pełnomocnictwo do zawarcia małżeństwa powstaje na skutek złożenia jednostronnego oświadczenia woli nupturienta który ma być reprezentowany. Nie jest również konieczne jego przyjęcie przez ustawionego pełnomocnika. Pełnomocnictwo powinno być

udzielone na piśmie z podpisem urzędowo poświadczonym i wymieniać osobę, z którą małżeństwo ma być zawarte.

POSTĘPOWANIE SĄDOWE W ZAKRESIE UDZIELENIA POZWOLENIA NA ZAWARCIE MAŁŻEŃSTWA PRZEZ PEŁNOMOCNIKA

Postępowanie w zakresie udzielenia pozwolenia na zawarcie związku małżeńskiego przez pełnomocnika zostało uregulowane w kodeksie postępowania cywilnego i toczy się w trybie nieprocesowym. Zgodnie ze stanowiskiem sądu najwyższego kognicja sądu w zakresie rozpatrzenia powyższego wniosku obejmuje wszechstronne wyjaśnienie przyczyn uniemożliwiających obu stronom osobiste stawienie się w jednym czasie przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego. W szczególności, jeżeli jedno z przyszłych małżonków przebywa za granicą, sąd powinien ustalić, czy nie chodzi o zawarcie małżeństwa pozornego (uchwała sądu najwyższego z dnia 8 czerwca 1970 r., iii czp 27/70). Do zakresu rozstrzygnięcia sądu należy zbadanie oraz określenie, czy pełnomocnictwo będące czynnością materialnoprawna jest zgodne z prawem, zasadami współżycia społecznego lub czy nie zmierza do obejścia prawa. Legitymację do złożenia wniosku jak już zostało wcześniej wspomniane posiada jedynie osoba która zamierza udzielić pełnomocnictwa. Jednocześnie warto także wskazać, iż opłata od złożenia takiego wniosku wynosi 100 zł i należy ją uiścić z jednoczesnym wniesieniem wniosku.

UNIEWAŻNIENIE MAŁŻEŃSTWA

Związek małżeński zawarty przez pełnomocnika może zostać unieważniony. Powyższą kwestię reguluje art. 16 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, zgodnie z którym w razie zawarcia małżeństwa przez pełnomocnika mocodawca może żądać unieważnienia małżeństwa, jeżeli brak było zezwolenia sądu na złożenie oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński przez pełnomocnika albo jeżeli pełnomocnictwo było nieważne lub skutecznie odwołane. W tym miejscu należy prześledzić wszystkie okoliczności unieważnienia małżeństwa.

> *W odniesieniu do zezwolenia sądu, unieważnienie małżeństwa jest dopuszczalne jeśli nie było takiego zezwolenia, tzn. Wniosek nie został do sądu złożony lub sąd w postanowieniu odmówił udzielenia zgody na złożenie oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński przy pomocy pełnomocnika.*

W zakresie nieważności pełnomocnictwa- powyższa przesłanka zachodzi jeżeli po pierwsze: pełnomocnictwo zostało udzielone przez inną osobę niż ta która ma wstąpić w związek małżeński, np. Przez drugiego z nupturientów. Nieważność pełnomocnictwa zachodzi także gdy złożone pełnomocnictwo nie odpowiada przepisanej przez prawo formie, np. Zostało sporządzone w zwykłej formie pisemnej.

ODWOŁANIE PEŁNOMOCNICTWA- PEŁNOMOCNICTWO ZOSTAJE ODWOŁANE JEŚLI OŚWIADCZENIE NUPTURIENTA ZOSTAŁO ZŁOŻONE PEŁNOMOCNIKOWI PRZED ZAWARCIEM MAŁŻEŃSTWA.

W przypadku wadliwego zawarcia małżeństwa przez pełnomocnika, uprawnionym do żądania unieważnienia małżeństwa jest tylko mocodawca. Jednakże ustawodawca wprowadził ograniczenie możliwości unieważnienia małżeństwa. Jest to niedopuszczalne jeśli mimo zaistnienia wyżej wymienionych wad małżonkowie podjęli wspólne pożycie. Wartym podkreślenia jest fakt, iż decydujący w tej kwestii jest jedynie element podjęcia współżycia, nie jest ważna jego długość.

2. ROSZCZENIE O ZWROT KOSZTÓW NAJMU POJAZDU ZASTĘPCZEGO

Uczestnictwo w wypadku drogowym powodującym uszkodzenie lub nawet zniszczenie samochodu wiąże się z koniecznością podjęcia czynności celem likwidacji szkody, a także pozbawia poszkodowanego możliwości korzystania z własnego samochodu zmuszając go niejednokrotnie do zmiany planów zawodowych czy rodzinnych. Poszkodowani zgłaszając do zakładów ubezpieczeń majątkową szkodę komunikacyjną związaną z uszkodzeniem pojazdu mechanicznego mają prawo do wynajęcia pojazdu zastępczego i wystąpienia do zakładu ubezpieczeń z roszczeniem o zwrot poniesionych z tego tytułu wydatków.

Podstawą odpowiedzialności odszkodowawczej zakładu ubezpieczeń jest art. 822 k.c., zgodnie, z którym przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej zakład ubezpieczeń zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, wobec których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający lub osoba, na rzecz, której została zawarta umowa ubezpieczenia. W myśl zaś art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych z tytułu umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych przysługuje odszkodowanie za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, której następstwem jest śmierć, uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia bądź też utrata, zniszczenie lub uszkodzenie mienia. Odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń w ramach ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadacza lub kierowcy pojazdu mechanicznego wyznaczona jest - zarówno, co do zasady, jak i co do granic - przez odpowiedzialność tego posiadacza lub kierowcy. Podstawową, zatem przesłanką decydującą o zasadności roszczeń poszkodowanego jest wykazanie, że w majątku poszkodowanego na skutek kolizji doszło do uszczerbku podlegającego naprawieniu w drodze zapłaty określonej sumy pieniężnej przez zakład ubezpieczeń na podstawie art. 361 k.c. w zw. z art. 363 k.c. Zgodnie, bowiem z art. 361 § 2 k.c., w braku odmiennego przepisu ustawy lub postanowienia umowy naprawienie szkody obejmuje straty, które poszkodowany poniósł, oraz korzyści, które mógłby osiągnąć, gdyby mu szkody nie wyrządzono. Jak stanowi art. 363 § 1 k.c., naprawienie szkody powinno nastąpić, według wyboru poszkodowanego, bądź przez przywrócenie stanu poprzedniego, bądź przez zapłatę odpowiedniej sumy pieniężnej. Jednakże gdyby przywrócenie stanu poprzedniego było niemożliwe albo gdyby pociągało za sobą dla zobowiązanego nadmierne trudności lub koszty, roszczenie poszkodowanego ogranicza się do świadczenia w pieniądzu. Natomiast treść art. 361 §

2 k.c. wyznacza zakres obowiązku odszkodowawczego, stanowiąc, że naprawieniu podlegają poniesione straty i utracone korzyści, a więc określa regułę pełnego odszkodowania w granicach adekwatnego związku przyczynowego. W przypadku poniesienia przez poszkodowanego kosztów najmu pojazdu zastępczego adekwatny związek przyczynowy mieści się w granicach skutków szkody podlegających wyrównaniu. Zgodnie z zasadą pełnej kompensaty szkody poszkodowany może żądać odszkodowania obejmującego straty, które poniósł i korzyści, które mógłby osiągnąć gdyby nie wyrządzono mu szkody. Bowiem skutkiem wypadku komunikacyjnego jest uszkodzenie pojazdu mechanicznego poszkodowanego uniemożliwiające mu korzystnie z niego, uszczerbkiem, więc w jego majątku są także koszty najmu pojazdu zastępczego. W wyroku z dnia 6 stycznia 1999 r. (II CKN 109/98) Sąd Najwyższy stwierdził, iż między faktem uszkodzenia w wyniku wypadku samochodu używanego przez poszkodowanego a faktem wynajęcia przez poszkodowanego innego samochodu i poniesienia kosztów z tego tytułu istnieje normalny związek przyczynowy w rozumieniu art. 361 k.c. W doktrynie wyrażany jest ponadto pogląd, iż w razie utraty możliwości korzystania z pojazdu szkoda obejmuje koszt wynajęcia pojazdu równorzędnego. Nie jest istotne, w jakim celu poszkodowany korzysta z pojazdu czy w celach zarobkowych czy dla zaspokojenia własnych potrzeb. Pogląd ten znajduje odzwierciedlenie także w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 26 listopada 2002 r., (V CKN 1397/00) uznał, że jeżeli poszkodowany poniósł szkodę w związku z uszkodzeniem pojazdu, to koszty najmu pojazdu zastępczego mieszczą się w granicach skutków szkodowych podlegających wyrównaniu, bez względu na to, w jakim celu uszkodzony pojazd był użytkowany.

Należy zwrócić uwagę także na fakt, iż zwrotu kosztów za najem pojazdu zastępczego domagać mogą się nie tylko osoby prowadzące działalność gospodarczą, ale także osoby fizyczne nieprowadzące działalności gospodarczej wykorzystujące uszkodzony pojazd w celach prywatnych.

Sąd Najwyższy w przełomowej uchwale z dnia 17 listopada 2011 r. (III CZP 05/11) stwierdził, że odpowiedzialność ubezpieczyciela z tytułu umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za uszkodzenie albo zniszczenie pojazdu mechanicznego niesłużącego do prowadzenia działalności gospodarczej obejmuje celowe i ekonomicznie uzasadnione wydatki na najem pojazdu zastępczego. Odpowiedzialność ta nie jest uzależniona od niemożności korzystania przez poszkodowanego z komunikacji zbiorowej. Podstawową funkcją odszkodowania jest kompensacja, co oznacza, że odszkodowanie powinno przywrócić w majątku poszkodowanego stan rzeczy naruszony zdarzeniem wyrządzającym szkodę, jednak nie może ono przewyższać wysokości faktycznie poniesionej szkody. Oceny, czy poniesienie określonych kosztów mieści się w ramach szkody i normalnego związku przyczynowego, należy dokonywać na podstawie indywidualnej sytuacji poszkodowanego i konkretnych okoliczności sprawy. Oznacza to, że zakład ubezpieczeń nie może odmówić refundacji kosztów najmu pojazdu zastępczego osobie fizycznej, której samochód zastępczy służył do codziennego dojeżdżania do pracy, odwożenia dziecka do szkoły, nawet, jeśli w miejscu zamieszkania poszkodowanego działa

komunikacja miejska. Jednakże należy mieć na uwadze, iż poszkodowany musi korzystać z pojazdu zastępczego w dotychczasowym zakresie, wynajęty pojazd powinien odpowiadać klasie i standardowi uszkodzonego pojazdu, poszkodowany nie może także dysponować podczas likwidacji szkody innym samochodem, który mógłby zaspokoić jego potrzeby transportowe.

Odnosząc się do kwestii zwrotu kosztów najmu pojazdu zastępczego należy rozróżnić szkodę całkowitą oraz szkodę częściową. W przypadku szkody częściowej Sąd Najwyższy w powołanej już

uchwale z dnia 17 listopada 2011 r. podtrzymał swoje dotychczasowe stanowisko w sprawie okresu najmu w pojeździe, w którym ponoszone wydatki są celowe i ekonomicznie uzasadnione oraz podlegają naprawieniu przez sprawcę szkody lub jego ubezpieczyciela. Dotychczasowe orzecznictwo Sądu Najwyższego uzasadnia wniosek, że celowymi i ekonomicznie uzasadnionymi wydatkami na najem pojazdu zastępczego są koszty najmu ponoszone w okresie koniecznym do przeprowadzenia naprawy uszkodzonego pojazdu. Przez okres konieczny do naprawy należy rozumieć czas przypadający na: - czas bezpośrednio przypadający na zgłoszenie ubezpieczycielowi szkody, - czynności likwidacyjne samodzielnie prowadzone przez ubezpieczyciela (np. czas najmu bezpośrednio poprzedzający zgłoszenie szkody, czas od zgłoszenia szkody do chwili przeprowadzenia oględzin, okres oczekiwania przez poszkodowanego na otrzymanie kosztorysu w celu rozpoczęcia bez zbędnej zwłoki naprawy uszkodzonego samochodu, itp.), - czynności mieszczące się w ramach współdziałania stron w zakresie ustalenia zakresu szkody i kosztów naprawy (np. czas oczekiwania na akceptację kosztorysu sporządzonego przez zakład naprawczy, gdyż dokonanie tej czynności zostało w uzgodnieniu przerzucone na poszkodowanego albo sporządzenie tego kosztorysu było wynikiem nienależytego określenia przez zakład ubezpieczeń zakresu szkody i wysokości kosztów naprawy), - czas rzeczywistej naprawy uszkodzonego pojazdu, który uwzględnia oczekiwanie na zamówione części zamienne i możliwości organizacyjne zakładu naprawczego (np. oczekiwanie uszkodzonego samochodu w kolejce na naprawę z uwagi na konieczność realizacji innych, uprzednio zawartych zobowiązań, dni wolne od pracy w funkcjonowaniu zakładu naprawczego), - inne obiektywne czynniki wpływające na proces naprawy i niemożność odtworzenia możliwości korzystania z rzeczy poprzez naprawę uszkodzonego pojazdu mechanicznego (np. czas konieczny do przekazania pojazdu mechanicznego do naprawy i jego odbiór, czas konieczny do przeprowadzenia dodatkowych badań technicznych, itp.) Równocześnie należy mieć na uwadze, iż w dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego brak jest wypowiedzi pozwalającej uznać, że wydatki na najem pojazdu zastępczego są celowe i ekonomicznie uzasadnione tylko, gdy dotyczą czasu technologicznej naprawy. Technologiczny czas naprawy ustalony na podstawie programów kosztorysowych jest pojęciem o wiele węższym niż czas rzeczywistej naprawy, bowiem uwzględnia on jedynie modelowo sumę operacji naprawczych niezbędnych do przywrócenia uszkodzonego pojazdu do stanu

poprzedniego, nie uwzględnia on natomiast wielu faktycznych czynników występujących podczas naprawy np. oczekiwanie na części zamienne. Sąd Najwyższy w swoim bogatym orzecznictwie dotyczącym powyższej problematyki nie określa także granic refundowanego czasu najmu pojazdu zastępczego tylko za określony czas postępowania likwidacyjnego i za technologiczny czas naprawy.

Refundacja kosztów najmu w przypadku szkody całkowitej, tj. wówczas, gdy pojazd uległ zniszczeniu w takim stopniu, że nie nadaje się do naprawy albo, gdy koszt naprawy przekroczyłby wartość pojazdu w dniu likwidacji szkody wg. dotychczasowego orzecznictwa obejmuje okres od dnia wynajęcia pojazdu do dnia, w którym poszkodowany mógł nabyć analogiczny pojazd, lecz nie później niż do dnia otrzymania odszkodowania za szkodę całkowitą w pojeździe.

Stanowisko takie wyraził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 8 września 2004 r. (sygn. akt IV CK 672/03). Sąd Najwyższy w uzasadnieniu tego wyroku wskazał, „że postulat pełnego odszkodowania przemawia za przyjęciem stanowiska o potrzebie zwrotu przez ubezpieczyciela tzw. wydatków koniecznych potrzebnych na czasowe używanie zastępczego środka komunikacji w związku z niemożliwością korzystania z niego wskutek zniszczenia, z tym, że tylko za okres między dniem zniszczenia a dniem, w którym poszkodowany może nabyć analogiczny pojazd nie dłuższy jednak niż za czas do zapłaty odszkodowania". W przełomowej uchwale podjętej przez Sąd Najwyższy 17 listopada 2011 r. (III CZP 05/11) Sąd jako aktualne podtrzymał wytyczne co do zasad i zakresu refundacji kosztów najmu, które ukształtowały się w jego dotychczasowym orzecznictwie. Jednakże treść uzasadnienia powyższej uchwały doprowadza do wniosku, że czasem refundowanego najmu pojazdu zastępczego w przypadku szkody całkowitej jest okres od dnia wynajęcia pojazdu zastępczego w związku ze zniszczeniem posiadanego przez poszkodowanego pojazdu do dnia, w którym poszkodowany mógł nabyć faktycznie i obiektywnie odtworzyć możliwość korzystania ze zniszczonej rzeczy poprzez zakup innego pojazdu mechanicznego o podobnej wartości rynkowej. Okres ten może kończyć się wcześniej niż dzień wypłaty odszkodowania za szkodę w pojeździe, może kończyć się w dniu wypłaty tego rodzaju świadczenia odszkodowawczego, może również wykraczać poza dzień wypłaty odszkodowania za szkodę całkowitą w samochodzie. Zasada indywidualizacji odpowiedzialności za szkodę, bowiem nakazuje każdorazowo ustalać i badać chwilę, w której możliwe było odtworzenie przez poszkodowanego możliwości korzystania z rzeczy poprzez zakup innego pojazdu mechanicznego. Każdorazowo należy badać mierniki staranności poszkodowanego, jego obiektywne możliwości finansowe i osobiste, a także mierniki staranności ubezpieczyciela przy wykonaniu zobowiązania lub sposób jego współdziałania z poszkodowanym (terminowość wypłaty odszkodowania za szkodę w pojeździe, właściwe określenie wysokości odszkodowania, czy udzielenie pomocy w zbyciu pozostałości powypadkowych). Inne mierniki staranności należy stawiać względem osoby nieobeznanej z rynkiem motoryzacyjnym, w szczególności jego segmentem obrotu pozostałościami powypadkowymi, a inne poszkodowanym,

którzy mają doświadczenia na tym rynku. Jeżeli zatem poszkodowany nie był w posiadaniu środków finansowych pozwalających na odtworzenie możliwości korzystania z rzeczy przed otrzymaniem świadczenia odszkodowawczego za szkodę w pojeździe lub przed otrzymaniem świadczenia odszkodowawczego i zbyciem pozostałości powypadkowych, a jednocześnie podejmował przy tym starania do zbycia pozostałości powypadkowych to zakres odpowiedzialności ubezpieczyciela może kończyć się w dniu, w którym poszkodowany obiektywnie mógł nabyć inny pojazd mechaniczny o podobnej wartości do zniszczonego. Sąd w powołanej uchwale odszedł, więc od stanowiska, że dzień wypłaty odszkodowania za szkodę całkowitą w pojeździe najpóźniej kończy dzień odpowiedzialności za wydatki poniesione przez poszkodowanego na najem pojazdu zastępczego.

Konkludując, zwrot kosztów najmu pojazdu zastępczego z OC sprawcy szkody, jako bezpośrednie następstwo uszkodzenia lub zniszczenia samochodu poszkodowanego jest w pełni dopuszczalny przy uwzględnieniu powyższych warunków. Poszkodowani zgłaszając do zakładu ubezpieczeń majątkową szkodę komunikacyjną związaną z uszkodzeniem lub zniszczeniem pojazdu mają prawo do najmu pojazdu zastępczego i wystąpienia do ubezpieczyciela z roszczeniem o zwrot poniesionych kosztów z tego tytułu. Uprawnienie to przysługuje nie tylko osobom prowadzącym działalność gospodarczą, ale także osobom fizycznym nieprowadzącym działalności gospodarczej wykorzystującym uszkodzony pojazd w celach prywatnych.

3. DOBROWOLNE PODDANIE SIĘ ODPOWIEDZIALNOŚCI NA GRUNCIE KODEKSU KARNEGO SKARBOWEGO

Zgodnie z art. 22 § 2 pkt 1 oraz art. 47 § 2 pkt 1 ustawy Kodeks karny skarbowy, środkiem karnym za przestępstwa skarbowe oraz wykroczenia skarbowe jest dobrowolne poddanie się odpowiedzialności. Jest to zarazem jedna z form uniknięcia wysokich sankcji karnoskarbowych, której przesłanki zawarte są w art. 17 i n. ustawy k.k.s. Dobrowolne poddanie się odpowiedzialności na gruncie tej ustawy stanowi ułatwienie prowadzenia postępowania i gromadzenia materiału dowodowego i jest korzystne dla osoby, która składa przedmiotowy wniosek o dobrowolne poddanie się odpowiedzialności karnej.
Najistotniejszym skutkiem wykorzystania tego trybu prawnokarnego jest to, iż prawomocny wyrok o zezwoleniu na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności nie podlega wpisowi do Krajowego Rejestru Karnego, która to norma zawarta jest w przepisie art. 18 § 2 k.k.s. Kolejnym skutkiem wykorzystania przedmiotowej instytucji jest fakt, iż sąd, udzielając zezwolenia na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności, orzeka wyłącznie kwotę uiszczoną przez sprawcę, tytułem grzywny, a także przepadek przedmiotów tylko w takich granicach, w jakich sprawca wyraził na to zgodę, a w razie niemożności ich złożenia - uiścił ich równowartość pieniężną. Te dwa rodzaje konsekwencji w zamyśle Ustawodawcy ma zachęcać sprawców czynów zabronionych na gruncie prawa karnego skarbowego do dobrowolnego poddawania się odpowiedzialności karnoskarbowej. Trzecim ze skutków wykorzystania tej instytucji jest to, iż uiszczenie określonej kwoty tytułem kary grzywny za przestępstwo skarbowe w drodze dobrowolnego poddania się odpowiedzialności nie stanowi przesłanki recydywy skarbowej określonej w art. 37 § 1 pkt 4 k.k.s.

Aby zaistniały skutki dobrowolnego poddania się odpowiedzialności na gruncie k.k.s. muszą zaistnieć ściśle określone przesłanki stanowiące o tym, kiedy można skorzystać z omawianej instytucji. Po pierwsze wina sprawcy i okoliczności popełnienia przestępstwa skarbowego lub wykroczenia skarbowego nie mogą budzić wątpliwości. Ponadto jeżeli w związku z przestępstwem skarbowym lub wykroczeniem skarbowym nastąpiło uszczuplenie należności publicznoprawnej, sprawca musi uiścić jej wartość, a także, dodatkowo, musi on uiścić kwotę odpowiadającą co najmniej najniższej karze grzywny grożącej za dany czyn zabroniony. Ponadto aby skorzystać z omawianego środka, sprawca zobowiązany jest uiścić co najmniej zryczałtowaną kwotę kosztów sądowych. Kolejną przesłanką warunkującą możliwość dobrowolnego poddania się karze jest to, aby sprawca wyraził zgodę na przepadek przedmiotów co najmniej w takim zakresie, w jakim ten przepadek jest obowiązkowy, a w razie niemożności złożenia tych przedmiotów - uiścił ich równowartość pieniężną. Należy nadmienić, iż wszystkie wyżej wymienione przesłanki muszą zostać spełnione kumulatywnie.

Pod określonymi warunkami karnoskarbowymi nie jest możliwe skorzystanie z omawianego środka. Jak stanowi norma zawarta w przepisie art. 17 § 2 k.k.s. sąd nie może zezwolić sprawcy na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności, jeżeli czyn przez niego popełniony jest przestępstwem zagrożonym karą ograniczenia wolności albo karą pozbawienia wolności lub tylko karą grzywny, lecz czyn popełniono w warunkach określonych w art. 37 § 1 lub art. 38 § 2, tj. w sytuacji zastosowania nadzwyczajnego obostrzenia kary. Ponadto niemożliwe jest skorzystanie z dobrowolnego poddania się odpowiedzialności na gruncie k.k.s., jeżeli zgłoszono interwencję co do przedmiotu podlegającego przepadkowi, chyba że zostanie ona cofnięta przez interwenienta do czasu wniesienia aktu oskarżenia do sądu.
Na gruncie norm prawnoprocesowych instytucja dobrowolnego poddania się odpowiedzialności może nastąpić w sposób dwuetapowy. Pierwszym etapem jest faza negocjacyjna, która ma miejsce przed finansowym organem postępowania przygotowawczego. Drugi etap natomiast polega na wyrażeniu zgody przez sąd, co następuje w wydanym wyroku.
Po pierwsze, fakultatywnie, w postępowaniu prowadzonym przez finansowy organ postępowania przygotowawczego, zanim wniesiono akt oskarżenia, sprawca przestępstwa skarbowego lub wykroczenia skarbowego może zgłosić wniosek o zezwolenie na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności. O tym uprawnieniu organ finansowy ma obowiązek pouczyć sprawcę. Składając wniosek, o którym mowa, należy łącznie uiścić należność publicznoprawną (jeżeli w związku z przestępstwem skarbowym lub wykroczeniem skarbowym nastąpiło uszczuplenie tej należności,

chyba że do chwili zgłoszenia wniosku ta wymagalna należność została w całości uiszczona), tytułem kary grzywny- kwotę odpowiadającą co najmniej jednej trzeciej minimalnego wynagrodzenia, a za wykroczenie skarbowe - kwotę odpowiadającą co najmniej jednej dziesiątej tego wynagrodzenia oraz co najmniej zryczałtowaną równowartość kosztów postępowania. Warto zauważyć, iż cofnięcie wniosku, o którym mowa, nie jest możliwe przed upływem 1 miesiąca od jego złożenia, a także po wniesieniu do sądu przez finansowy organ postępowania przygotowawczego wniosku o udzielenie zezwolenia na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności. Ponowne zaś złożenie wniosku, po uprzednim jego wycofaniu jest niedopuszczalne.
W razie wystąpienia przez sprawcę o zezwolenie na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności finansowy organ postępowania przygotowawczego może zamiast aktu oskarżenia wnieść niezwłocznie do sądu wniosek o udzielenie takiego zezwolenia. W kwestii udzielenia zezwolenia na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności sąd orzeka niezwłocznie na posiedzeniu.
Jak wyżej wskazano, ratio legis omawianej instytucji jest szybkie i skuteczne wymierzenie kary sprawcy, który zdecydował się na współpracę z organami orzekającymi, przy równoczesnym relatywnie łagodnym wymiarze sankcji z jednej strony, zaś nieuchronności kary z drugiej.

4. BEZPODSTAWNE WZBOGACENIE JAKO ŹRÓDŁO ZOBOWIĄZANIA

Bezpodstawne wzbogacenie jest jedną z instytucji zobowiązaniowych zawartą w kodeksie cywilnym (art. 405- 414 k.c.). Instytucja ta jest szczególnym zdarzeniem prawnym, w związku z którym bez podstawy prawnej powstaje sytuacja, w której jeden z podmiotów wzbogaca się kosztem pomniejszenia majątku innej osoby. Istotną przesłanką bezpodstawnego wzbogacenia jest brak ważnej podstawy prawnej, a niekiedy nawet faktycznej do wzbogacenia się jednego podmiotu kosztem drugiego. Przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu nie uchybiają przepisom o naprawieniu szkody na zasadach ogólnych.

> *Jak stanowi art. 405 k.c., kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości.*

Wedle tej definicji zatem bezpodstawne wzbogacenie występuje wówczas, gdy jedna ze stron uzyskała korzyść majątkową, zaś druga doznała z tego samego tytułu zubożenia. Szczególny stosunek zobowiązaniowy został poddany badaniu przez Sąd Najwyższy. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 2 sierpnia 2007 r., (sygn. V CSK 152/07) stwierdził, że: „między zubożeniem i wzbogaceniem musi zachodzić tego rodzaju zależność, aby można uznać, że są to dwie strony tego samego przesunięcia jakiejś wartości z jednego majątku do drugiego". Sąd Najwyższy zauważył również, że formuła bezpodstawnego wzbogacenia „jest tak szeroka, że pozwala ją rozumieć jako ogólną zasadę, że nikt nie powinien się bogacić kosztem drugiego" (wyrok SN z 21 marca 2007, sygn. I CSK 458/06). Korzyść musi być możliwa do określenia w pieniądzach i zwiększać majątek wzbogaconego

bezpośrednio lub tylko pośrednio. Sąd Najwyższy wyroku z dnia 20 grudnia 2006 r., sygn. akt IV CSK 272/06 stwierdził, że „przesłanki związku między wzbogaceniem a zubożeniem nie należy rozumieć w duchu rygorystycznie pojmowanej bezpośredniości tego związku, a tym samym wykorzystywać w celu ograniczenia zobowiązania zwrotu wzbogacenia". W związku z tym, korzyść polega zarówno na powiększeniu aktywów jak i na nienastąpieniu należnego umniejszenia majątku wzbogaconego Wydanie korzyści zatem obejmuje nie tylko samą korzyść uzyskaną bezpośrednio, ale także jej surogaty, w czym mieści się wszystko, co w razie zbycia, utraty lub uszkodzenia zostało uzyskane w zamian tej korzyści albo jako naprawienie szkody.
Co więcej, obowiązek zwrotu korzyści obejmuje swym zakresem podmiotowym także osobę trzecią, na rzecz której wzbogacony rozporządził korzyścią. Warunkiem w tym wypadku jest jednak rozporządzenie nieodpłatne.
Osoba bezpodstawnie wzbogacona może jednak odliczyć od uzyskanej korzyści nakłady, jakie poniosła. Nakłady konieczne może odliczyć jednakże tylko wówczas, gdy nie znalazły pokrycia w użytku, jaki z nich osiągnął. Jeśli chodzi o pozostałe nakłady, bezpodstawnie wzbogacony może żądać ich zwrotu jedynie o tyle, o ile zwiększają wartość uzyskanej korzyści. Jak stanowi art. Art. 408 § 1 k.c. in fine, wzbogacony może jednak zabrać te nakłady, dokonując przy tym przywrócenia stanu poprzedniego. Osoba w złej wierze, a więc taka, która czyniąc nakłady była świadoma, iż korzyść jej się prawnie nie należy, może żądać zwrotu nakładów jedynie w zakresie, w jakim zwiększają one wartość korzyści w chwili jej wydania. Rozliczenie nakładów nie musi nastąpić w naturze. Sąd może zamiast wydania korzyści nakazać zwrot ich wartości z odliczeniem wartości poczynionych przez wzbogaconego nakładów.

> W sytuacji, gdy ten, kto uzyskał korzyść wyzbył się jej, zużył lub utracił w bezpowrotny sposób, obowiązek wydania korzyści lub jej wartości wygasa. Od tej zasady jest jednak bardzo istotny wyjątek, który stanowi, iż roszczenie zubożałego z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia nie wygasa wówczas, gdy w powyższej sytuacji wzbogacony podczas wyzbywania się korzyści lub jej zużycia powinien liczyć się z obowiązkiem zwrotu.

Jeśli zatem wzbogacony np. celowo wyzbył się korzyści, wiedząc przy tym, iż korzyść ta uzyskana jest nienależnie i z zubożeniem osoby, która ją utraciła, nie może postawić skutecznego zarzutu wygaśnięcia zobowiązania z tego tytułu.
Źródła bezpodstawnego wzbogacenia mogą być różne. Może ono inicjować się przez samodzielne zachowanie zubożonego, czy wzbogaconego oraz poprzez ich współdziałanie, a nawet siłę wyższą (np. siły przyrody takie jak klęski żywiołowe itp.). Wyraz temu dał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 06.12.2005 r. I CK 220/05, powołując się na linię orzeczniczą (z Wyroku: „Źródłem bezpodstawnego wzbogacenia mogą być różne zdarzenia. Sąd Najwyższy dał temu wyraz w niepublikowanym wyroku z dnia 23 listopada 1998 r., II CKN 58/98, stwierdzając, że odpowiedzialność z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia obciąża wzbogaconego niezależnie od tego, w wyniku jakiego

zdarzenia uzyskał korzyść majątkową. Może ona powstać w wyniku działania wzbogaconego, jak i nawet wbrew jego woli, z jego dobrą lub złą wiarą. Może być także rezultatem czynności zubożonego, osób trzecich, a nawet sił przyrody").
Instytucję bezpodstawnego wzbogacenia odnosi się w szczególności w przypadku wystąpienia świadczenia nienależnego. Ustawowa definicja tego pojęcia została zawarta w art. 410 § 2 k.c. Zgodnie z jego brzmieniem, świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.
Występują jednak cztery przypadki, w razie wystąpienia których nie można żądać zwrotu nienależnego świadczenia. Nie można zatem żądać zwrotu takiego świadczenia, jeżeli spełnienie świadczenia czyni zadość zasadom współżycia społecznego lub zostało ono spełnione w celu zadośćuczynienia przedawnionemu roszczeniu. Ponadto taka sytuacja występuje wówczas, gdy świadczenie zostało spełnione, zanim wierzytelność stała się wymagalna. Istotnym wyjątkiem od możliwości żądania zwrotu nienależnego świadczenia jest też sytuacja, gdy spełniający świadczenie wiedział, że nie był do świadczenia zobowiązany. Jeżeli jednakże spełnienie świadczenia nastąpiło z zastrzeżeniem zwrotu albo w celu uniknięcia przymusu lub w wykonaniu nieważnej czynności prawnej, to wówczas można domagać się zwrotu nienależnego świadczenia.
Wobec świadczenia (lub jego wartości) może być orzeczony przepadek na rzecz Skarbu Państwa, jeżeli świadczenie zostało spełnione świadomie w zamian za czyn zabroniony przez ustawę lub w niegodziwym celu.
Specyfiką odznaczają się świadczenia z gier lub zakładów. Jeżeli gra lub zakład nie były zakazane lub nierzetelne, wówczas nie można skutecznie domagać się zwrotu świadczenia. Można domagać się roszczeń z gier lub zakładów, które były prowadzone na podstawie stosownego pozwolenia.

5. UBEZPIECZENIE OC ROLNIKA

Zgodnie z przepisami prawa osoby posiadające gospodarstwo rolne zobowiązane są do zawarcia umowy ubezpieczenia. Celem ubezpieczenia OC rolnika jest zapewnienie odszkodowania osobom ponoszącym szkodę powstałą w związku z posiadaniem przez rolnika gospodarstwa rolnego. Należy również dodać, iż ubezpieczenie zapewnia ochronę samemu rolnikowi, bowiem zakład ubezpieczeń jest zobowiązany do zrekompensowania poszkodowanemu poniesionych strat.
Zagadnienie obowiązkowego ubezpieczenia OC rolnika uregulowane zostało w ustawie z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U. 2003 nr 124 poz. 1152). Zgodnie z treścią art. 2 ust. 1 pkt 12 powołanej ustawy obowiązek zawarcia umowy dotyczy każdego posiadacza, a nie tylko właściciela gospodarstwa rolnego, powstaje nadto wskutek samego posiadania gospodarstwa rolnego- niezależnie od faktu prowadzenia jakiejkolwiek działalności gospodarczej.
Ubezpieczeniem OC rolników objęta jest odpowiedzialność cywilna rolnika, a także zgodnie z art. 50 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych osoby pozostającej z nim we wspólnym

gospodarstwie domowym lub osoby pracującej w jego gospodarstwie rolnym. Osobą pracującą w gospodarstwie rolnym jest nie tylko osoba w nim mieszkająca, lecz również w nim pomagająca, dokonująca napraw albo świadcząca w gospodarstwie pomoc sąsiedzką.
Ponadto zgodnie z art. 50 ust. 2 ustawy, który brzmi „przepis ust. 1 stosuje się również, jeżeli szkoda powstała w związku z ruchem pojazdów wolnobieżnych w rozumieniu przepisów prawa o ruchu drogowym, będących w posiadaniu rolników posiadających gospodarstwo rolne i użytkowanych w związku z posiadaniem tego gospodarstwa rolnego" odszkodowanie przysługiwać będzie także w sytuacji powstania szkody wskutek zdarzenia z udziałem pojazdów wolnobieżnych (np. kombajnu). Należy mieć również na uwadze fakt, iż wobec treści powyższego artykułu nie istnieje obowiązek oddzielnego ubezpieczenia takich pojazdów i maszyn rolniczych, ich ubezpieczenie zawiera się w OC gospodarstwa rolnego. Wyjątek stanowi ciągnik rolniczy podlegający ubezpieczeniu na podstawie ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych.

PODSTAWY ODPOWIEDZIALNOŚCI

Odpowiedzialność cywilna rolnika, osób pracujących w jego gospodarstwie rolnym, bądź osób pozostającym w nim we wspólnym gospodarstwie domowym za powstałe szkody oparta jest bądź na zasadzie winy bądź na zasadzie ryzyka.
Odpowiedzialność oparta na zasadzie winy stanowi podstawowy reżim odpowiedzialności rolnika. Rolnik lub osoba pracująca w jego gospodarstwie rolnym będą zobowiązani do naprawienia szkody tylko wówczas, gdy można przypisać im winę za zaistniałe zdarzenie. Zasadę naczelną określa art. 415 k.c., który stanowi, że kto z winy swej wyrządził drugiemu szkodę, obowiązany jest do jej naprawienia. W rozumieniu tego przepisu zdarzeniem sprawczym może być zarówno działanie, jak i zaniechanie. Odpowiedzialność rolnika oparta na zasadzie winy zależy także od tego czy pomiędzy działaniem rolnika a powstałą szkodą istnieje bezpośredni związek przyczynowy, a więc czy szkoda jest normalnym następstwem działania lub zaniechania rolnika. Przesłankami odpowiedzialności opartej na zasadzie winy jest, więc zdarzenie o cechach: 1) zawinione zachowanie rolnika, mieszkańców lub pracowników gospodarstwa rolnego; 2) mające związek z posiadaniem przez rolnika tego gospodarstwa rolnego, którego skutkiem jest szkoda.
Do powstania odpowiedzialności ubezpieczyciela konieczne jest wykazanie związku pomiędzy powstaniem szkody a posiadaniem przez rolnika gospodarstwa rolnego. Oznacza to, że poszkodowany będzie miał roszczenie wobec ubezpieczyciela, jeżeli szkoda powstała w związku z działalnością rolniczą, a nie inną działalnością prowadzoną na terenie gospodarstwa lub prywatnymi celami rolnika (wyrok SA w Białymstoku z dnia 7 marca 2013 r. I Aca 880/12). Odszkodowanie z OC rolnika przysługuje osobie trzeciej, gdy szkoda na osobie lub mieniu jest

wynikiem zawinionego zachowania rolnika, osoby zamieszkującej razem z rolnikiem bądź osoby pracującej w gospodarstwie rolnym oraz gdy zostanie zachowany związek z posiadaniem gospodarstwa rolnego.
Odpowiedzialność na zasadzie ryzyka natomiast ponosi rolnik (zakład ubezpieczeń), jeżeli szkoda powstała w związku z posiadaniem przez niego gospodarstwa rolnego, a gospodarstwo rolne można uznać za zakład wprawiony w ruch za pomocą sił przyrody. Odpowiedzialność ta niezależna jest od winy. Nie zależy też od tego czy szkoda powstała w warunkach bezprawnego działania. Należy również dodać, iż odpowiedzialność oparta na zasadzie ryzyka ma charakter zaostrzony w stosunku do odpowiedzialności opartej na zasadzie winy, wzmacnia, więc ochronę poszkodowanego przy dochodzeniu odszkodowania. Zasadę naczelną określa art. 435 k.c. zgodnie, z którym prowadzący na własny rachunek przedsiębiorstwo lub zakład wprawiany w ruch za pomocą sił przyrody (pary, gazu, elektryczności, paliw płynnych itp.) ponosi odpowiedzialność za szkodę na osobie lub mieniu, wyrządzoną komukolwiek przez ruch przedsiębiorstwa lub zakładu, chyba, że szkoda nastąpiła wskutek siły wyższej albo wyłącznie z winy poszkodowanego lub osoby trzeciej, za którą nie ponosi odpowiedzialności.

ŚWIADCZENIA PRZYSŁUGUJĄCE POSZKODOWANYM

Należy podkreślić, iż odpowiedzialność zakładu ubezpieczeń jest tzw. odpowiedzialnością akcesoryjną. Oznacza to, iż istnieje tylko wówczas, gdy istnieje odpowiedzialność samego rolnika przewidziana w przepisach kodeksu cywilnego. Szkoda wywołana przez rolnika bądź przez osoby określone w art. 50 ustawy o ubezpieczeniach obejmuje szkodę zarówno na osobie jak i szkodę na mieniu.

Umowa ubezpieczenia OC rolnika przewiduje wypłatę odszkodowania, kiedy rolnik lub osoba pracująca w gospodarstwie rolnym wyrządziła szkodę, której następstwem jest śmierć, uszkodzenie ciała bądź rozstrój zdrowia. Poszkodowany, który w wyniku działania rolnika doznał uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia może dochodzić zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę, zwrotu wszelkich poniesionych kosztów związanych z wypadkiem, renty uzupełniającej, renty na zwiększone potrzeby, a także zwrotu utraconych zarobków. W sytuacji, gdy wskutek działań rolnika lub osoby pracującej w jego gospodarstwie poszkodowany poniesie śmierć, najbliższy członek rodziny może dochodzić: stosownego odszkodowania, jeżeli wskutek śmierci poszkodowanego nastąpiło znaczne pogorszenie sytuacji życiowej jego najbliższych, zwrotu wszelkich kosztów związanych z leczeniem i pogrzebem zmarłego poszkodowanego poniesionych przez członków jego rodziny, renty alimentacyjnej oraz zadośćuczynienia za doznane krzywdy. Jeśli zaś wskutek zachowania rolnika poszkodowany doznał szkody na mieniu może on dochodzić od ubezpieczyciela odszkodowania z tytułu poniesionych kosztów, np. na naprawę uszkodzonej rzeczy, a także zwrotu kosztów holowania uszkodzonego pojazdu, zwrotu kosztów pojazdu zastępczego.

6. USTAWOWY USTRÓJ WSPÓLNOŚCI MAJĄTKOWEJ MAŁŻEŃSKIEJ

Z chwilą zawarcia małżeństwa powstaje między małżonkami, co do zasady ustawowy ustrój wspólności majątkowej małżeńskiej. W skład wspólności ustawowej wchodzą przedmioty nabyte przez oboje małżonków w czasie jej trwania, jak i przedmioty nabyte przez jednego z nich. Ustawowy ustrój majątkowy małżeńskie nie powstanie w chwili zawarcia małżeństwa jeśli narzeczeni zawarli przed małżeństwem tzw. Intercyzę. Intercyza stanowi umowę majątkową małżeńską zgodnie z którą między małżonkami powstaje rozdzielność majątkowa.

SKŁAD WSPÓLNOŚCI MAJĄTKOWEJ

Skład majątku wspólnego określają przepisy Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego. Powołany poniżej katalog nie ma charakteru wyłącznego, co oznacza, że oprócz praw i przedmiotów w nim wyszczególnionych do wspólności majątkowej małżeńskiej mogą wchodzić także inne prawa lub przedmioty z wyłączeniem tych które składają się na majątek osobisty każdego z małżonków.
Zgodnie z dyspozycją art. 31 § 2 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego do wspólności majątkowej małżeńskiej wchodzi:

- pobrane wynagrodzenie za pracę i dochody z innej działalności zarobkowej każdego z małżonków
- dochody z majątku wspólnego, jak również z majątku osobistego każdego z małżonków
- środki zgromadzone na rachunku otwartego lub pracowniczego funduszu emerytalnego każdego z małżonków
- kwoty składek zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 121, z późn. zm.)

Wspólność majątkowa małżeńska jest wspólnością która w doktrynie określana jest mianem wspólności łącznej. Oznacza to, że udział każdego z małżonków w majątku wspólnym nie jest wyrażony ułamkowo (np. ½). W czasie trwania wspólności ustawowej żaden z małżonków nie może żądać podziału majątku wspólnego, nie może również rozporządzać ani zobowiązywać się do rozporządzenia udziałem, który w razie ustania wspólności ustawowej przypadnie mu w majątku wspólnym lub w poszczególnych przedmiotach należących do tego majątku. Udział wyrażony w ułamku powstaje dopiero z ustaniem wspólności majątkowej małżeńskiej.

ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA DŁUGI

Zgodnie z ogólnie przyjętą zasadą w prawie polskim każdy odpowiada swoim majątkiem za zaciągnięte przez siebie długi. Co do zasady powyższe twierdzenie obnosi się także do małżonków, aczkolwiek obwarowane jest, także pewnymi wyjątkami. Jeżeli małżonek zaciągnął zobowiązanie za zgodą drugiego małżonka, wierzyciel może żądać zaspokojenia także z majątku wspólnego małżonków. Powyższe twierdzenie dotyczy sytuacji, kiedy to dłużnikiem jest jeden z małżonków. Wówczas wierzyciel może żądać skierowania ewentualnej egzekucji zarówno do majątku osobistego małżonka jak również do majątku wspólnego małżonków. W przypadku długu zaciągniętego przez oboje małżonków bez znaczenia, co do zasady jest ustrój majątkowy, jakiemu

podlegają małżonkowie dłużnicy. Wierzyciel może zaspokoić się ze wszystkich majątków małżonków, czyli w przypadku ustroju ustawowego z majątku wspólnego oraz majątku osobistego każdego z małżonków. Jednocześnie podkreślenia wymaga sytuacja gdy jeden z małżonków zaciągną zobowiązanie którego celem jest zaspokojenie zwykłych potrzeb założonej przez nich rodziny. W takiej sytuacji nawet jeśli drugi z małżonków nie wyraził zgody na zaciągnięcie zobowiązania, będzie on ponosił odpowiedzialność względem wierzyciela, który to jest uprawniony do prowadzenia egzekucji względem każdego z majątków, zarówno osobistych jak i wspólnego. Wśród zwykłych potrzeb rodziny wymienić można wydatki związane z prowadzeniem gospodarstwa domowego, wyżywienie, opłaty za gaz, wodę, media itp.
Mając na uwadze powyższe należy stwierdzić, iż do zaciągania zobowiązań co do zasady nie jest wymaga zgoda drugiego małżonka lub też ich wspólne działanie. Jednakże jeśli zobowiązanie zostało zwarte jedynie przez jednego z nich, wierzyciel będzie ograniczony w możliwości dochodzenia swoich należności. Jednocześnie należy wskazać, iż brak zgody na dokonanie czynności przez drugiego małżonka, nie oznacza jednak, że egzekucja ograniczy się jedynie do majątku osobistego małżonka który zaciągną zobowiązanie. W takiej sytuacji wierzyciel może skierować egzekucję do pewnych składników majątku wspólnego tj. wynagrodzenia małżonka za pracę, dochodów uzyskanych przez dłużnika z innej działalności zarobkowej, jak również korzyści uzyskanych z jego praw autorskich i praw pokrewnych.

PODZIAŁ MAJĄTKU WSPÓLNEGO PO ROZWODZIE

Wraz z wydaniem przez sąd wyroku rozwodowego majątek wspólny nie ulega automatycznemu podziałowi, a każdy z małżonków otrzymuje ½. Z chwilą orzeczenia rozwodu wspólność majątkowa małżeńska będąca wspólnością łączną przekształca się we wspólność ułamkową i każdemu z małżonków przysługuje udział w wysokości (co do zasady) ½ wartości majtku wspólnego. Małżonkowie mogą dokonać podziału w dwojaki sposób: tj. poprzez umowę lub poprzez orzeczenie sądu.

Umowa o podział majątku wspólnego, co do zasady nie wymaga formy kwalifikowanej, może zostać zawarta w formie ustnej, pisemnej zwykłej. Jednocześnie podkreślenia wymaga sytuacja gdy w skład dzielonego majątku wchodzi nieruchomość, użytkowanie wieczyste lub spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu w takim wypadku umowa musi zostać zawarta w formie aktu notarialnego. Prezentowany sposób umożliwi w sposób szybki i w miarę bezkonfliktowy dokonać podziału majątku wspólnego.Kolejny sposób zakłada sądowy podział majątku wspólnego. Podział ten, co do zasady powinien obejmować cały majątek wspólny. Wartość przedmiotów wchodzących w skład majątku wspólnego powinna zostać określona według kryteriów obiektywnych tzn. cen rynkowych. Zgodnie z powołanym sposobem podział dokonywany jest przede wszystkim przez podział fizyczny przedmiotów wchodzących w skład majątku wspólnego, a sąd decyduje o wysokości i terminach ewentualnych spłat czy dopłat.

Stowarzyszenie Wsparcia Obywatelskiego

O STOWARZYSZENIU

Stowarzyszenie powstało, aby nieść pomoc osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej. Jest organizacją pozarządową, nie prowadzącą działalności gospodarczej. Pomagamy osobom i rodzinom w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych poprzez dostęp do nieodpłatnej pomocy prawnej. Wsparcie niesione przez Stowarzyszenie zmierza do zaspokojenia niezbędnych potrzeb społecznych i umożliwia życie w warunkach odpowiadających godności człowieka, w szczególności dla osób społecznie marginalizowanych, których prawa i wolności są naruszane.

WSPARCIE OBYWATELSKIE

Stowarzyszenie powstało z myślą o najbardziej potrzebujących. Od lat pomaga poprzez udzielanie nieodpłatnych porad prawnych, zapewniani zastępstwa procesowego, organizowanie zbiórek żywności oraz innego rodzaju wsparcia. Od początku działalności, z naszej pomocy skorzystały setki osób w beznadziejnej sytuacji życiowej.

DOŚWIADCZENIE

Prawnicy działający na rzecz Stowarzyszenia posiadają doświadczenie w świadczeniu pomocy dla potrzebujących w ramach usług świadczonych na rzecz podmiotów publicznych, w tym powiatowych centrów pomocy rodzinie oraz ośrodków pomocy społecznej oraz towarzystw pomocy.

POMAGAMY

Zapraszamy do kontaktu wszystkie osoby zainteresowane pomocą. Nie odmawiamy nikomu. Nasi prawnicy pracujący Pro bono poinformują o obowiązującym stanie prawnym, doradzą jakie kroki w danej sytuacji byłby najodpowiedniejsze, sporządzą projekt pism procesowych.

RZĄDOWY PROGRAM

Niezmiernie miło nam poinformować, że prawnicy działający w ramach Stowarzyszenia udzielają również porad prawnych w ramach rządowego programu Nieodpłatnych Porad Prawnych i Edukacji Prawnej. Prawnicy świadczą porady w punktach sieci w całej Polsce.

Biuletyn wydawany przez Stowarzyszenie Wsparcia Obywatelskiego w ramach realizacji zadania wynikającego z ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego i edukacji prawnej.